από την κυβέρνηση "της αλλαγής" διαφόρων πάγιων αιτημάτων των γυναικών (η κατάργηση της μοιχίας ως ποινικό αδίκημα, ο πολιτικός γάμος, το οικογενειακό δίκαιο) προκάλεσε (μαζί με άλλα ζητήματα εσωτερικής οργάνωσης, σχέσεων με τον χώρο της αριστεράς, προσωπικής κούρασης κ.α.) την απομαζικοποίηση και αποδυνάμωση του κινήματος.

"Ακριβώς αυτό τον κίνδυνο ενσωμάτωσης στην κρατική δομή διατρέχουν όσες περιορίζουν το φεμινισμό σε μια σειρά μεμονωμένους στόχους. Γιατί φεμινισμός δεν είναι απλά περισσότερες μεταρρυθμίσεις, περισσότερα μέτρα κοινωνικής πρόνοιας, ίση αμοιβή. Πάνω απ' όλα είναι τρόπος ζωής και όραμα μιας άλλης κοινωνίας. Χτυπάει στη ρίζα τη δομή και την κουλτούρα της ανδροκρατούμενης καπιταλιστικής κοινωνίας. Με το να περιορίζουμε το φεμινιστικό όραμα αχρηστεύουμε την ικανότητά μας να αγωνιστούμε εναντίον των νέων προβλημάτων που συνεχώς δημιουργεί ο καπιταλισμός. (…) Η κοινωνία που θέλουμε δεν θα ρθει με μεταρρυθμίσεις, γι αυτό δεν είμαστε σοσιαλδημοκράτισσες. Οι "μεταρρυθμίσεις" μας, αφορούν την οικοδόμηση ενός εναλλακτικού τρόπου ζωής, ήδη από τώρα, είναι η επανάσταση στην καθημερινή ζωή, η ανατροπή στην καθημερινή πράξη. Θέλουμε να 'μαστε απ' εκείνους που τα θέλουν όλα, από τους "ρομαντικούς", τους "τρελλούς εξεγερμένους", από κείνους που αγωνίζονται για μια κοινωνία όπου όλοι οι άνθρωποι θα είναι σε θέση να ελέγχουν κάθε πλευράς της ζωής τους". Περιοδικό Γαία, Σπίτι Γυναικών Θεσσαλονίκης, Ιούνης 1983/τεύχος 1

Παραλληλίζοντας τη συνθήκη του τότε με το σήμερα, δεν μπορούμε παρά να ταυτιζόμαστε με την αγωνία για τη μορφή, τα περιεχόμενα και το μέλλον των δικών μας αγώνων στην αριστερή εκδοχή του κράτους. Ζούμε σε μία εποχή όπου οι μεγάλες αφηγήσεις πληθαίνουν, και οι αγώνες στρέφονται όλο και περισσότερο προς το κράτος ή ακόμα και την ΕΕ και τους θεσμούς. Κοιτώντας το παρελθόν και τους αγώνες που έχουν δοθεί, θέλουμε να διευρύνουμε το πεδίο της οπτικής στο σήμερα και να ανοίξουμε συζητήσεις για ζητήματα φύλου και σεξουαλικότητας που δεν μπορεί να είναι δεύτερης, τρίτης ή πέμπτης προτεραιότητας στους αγώνες που έρχονται. Πιάνοντας το νήμα από τους φεμινισμούς του τότε, στους φεμινισμούς και την queer θεωρία του σήμερα, να συμπεριλάβουμε και άλλα υποκείμενα λιγότερο προνομιούχα. Να μιλήσουμε για όσα συνθέτουν τις καταπιέσεις που βιώνουμε, τις επιθυμίες και τις ανάγκες που έχουμε, να αγωνιστούμε για "μια κοινωνία όπου όλοι οι άνθρωποι θα είναι σε θέση να ελέγχουν κάθε πλευράς της ζωής τους".

Feminist chat tables

Στόχος των μικρών παράλληλων εργαστηρίων είναι να πειραματιστούμε με νέους τρόπους επικοινωνίας περισσότερο ισότιμους. Πιστεύουμε ότι ο μικρός αριθμός ατόμων σε κάθε τραπέζι, ο περιορισμένος χρόνος τοποθετήσεων, η υποχρεωτική εναλλαγή και οι "κανόνες" θα βοηθήσουν αυτές που συνήθως σιωπούν να μιλήσουν, αυτές που δεν χωρούν, να χωρέσουν κι όσους μιλάνε πολύ, να ακούσουν. Σε κάθε περίπτωση δεν πιστεύουμε ότι γνωρίζουμε τη συνταγή επιτυχίας αλλά ελπίζουμε να βγάλουμε όλες κάποια καινούρια συμπεράσματα για τον τρόπο με τον οποίο συζητάμε.
Ταυτόχρονα επειδή συζητάμε μεγάλα και δύσκολα θέματα, επιλέξαμε να μην πούμε την άποψή μας για τα πάντα, αλλά να παραθέσουμε σε όσες έρθουν, τα βασικά εργαλεία που χρησιμοποιήσαμε εμείς στις συζητήσεις μας, τα debate που μας απασχόλησαν και τελικά να μπορούμε να τα βάλουμε όλα πάνω στο τραπέζι.

Ως μπάσταρδες με μνήμη reloaded συναντηθήκαμε μετά την έκδοση του βιβλίου "Μπάσταρδη Μνήμη" που έγραψε η αρχική ομάδα. Ο χώρος αναφοράς μας είναι πάντα η Θεσσαλονίκη κι ο χρόνος ένα εργαλείο ανάλυσης που ενδυναμώνει τη δράση μας στο σήμερα. Αναζητούμε κομμάτια μνήμης που θα συνθέσουν αφηγήσεις για τους αγώνες ενάντια στα διαφορετικά συστήματα καταπίεσης και θα αποτελέσουν έδαφος για νέους αγώνες τώρα ή στο μέλλον. Μέχρι στιγμής έχουμε ασχοληθεί με το ζήτημα του gentrification, το Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης και την καλλιτεχνική δημιουργία στα πλαίσια της δημιουργικής πόλης.

Διαλέγουμε επίσης να βρισκόμαστε στην κατάληψη Φάμπρικα Υφανέτ (για πάντα) γιατί πιστεύουμε ότι οι καταλήψεις ως κομμάτια των κοινωνικών αγώνων, μας δίνουν τον χώρο να συναντηθούμε και να πειραματιστούμε και να φτιάξουμε διαδικασίες χωρίς ιεραρχίες, αποκλεισμούς, εμπορευματικές σχέσεις.

Η σημερινή εκδήλωση είναι κομμάτι ενός ευρύτερου πρότζεκτ που διαφημίσαμε στο προηγούμενο έντυπο (το "ΠΡΩΤΟ ΠΛΑΝΟ") ως "erotic city" και ξεκίνησε γύρω από μία επιθυμία μας να βρούμε τις διαφορετικές εκφάνσεις έμφυλων διαχωρισμών και καταπιέσεων όπως εμφανίστηκαν και εμφανίζονται στον χώρο της πόλης.
Στο σημερινό πρώτο βήμα του πρότζεκτ αυτού, ξεκινήσαμε να ανασυνθέτουμε την ιστορία των αγώνων γύρω από τα ζητήματα φύλου και σεξουαλικότητας στη Θεσσαλονίκη, όπως διαμορφώθηκε από τις φεμινιστικές αυτόνομες ομάδες της πόλης στα τέλη της δεκαετίας του '70 και αρχές της δεκαετίας του '80 μέσα από τον έντυπο λόγο τους.

Η συγκεκριμένη χρονική περίοδος είναι μία περίοδος έντονης δραστηριοποίησης για τα φεμινιστικά κινήματα τόσο στο εξωτερικό όσο και στην Ελλάδα, με διάφορες θεσμικές και μη κατακτήσεις. Το δεύτερο φεμινιστικό κύμα όπως τελικά ονομάστηκε, ήταν στενά συνδεδεμένο με τα αριστερά ριζοσπαστικά κινήματα. Οι πρώτες αυτόνομες γυναικείες ομάδες δημιουργήθηκαν ακριβώς μέσα σε αυτούς τους κύκλους. Βρίσκονταν σε σπίτια, βιβλιοπωλεία, πανεπιστήμια, συσπειρώνονταν για τη διοργάνωση δημόσιων εκδηλώσεων όπως για τη Μέρα της Γυναίκας στις 8 του Μάρτη, συγκροτούσαν συντονιστικές επιτροπές, λειτουργούσαν ομάδες αυτομόρφωσης και αυτοσυνείδησης και κυρίως έγραφαν, έγραφαν, έγραφαν κείμενα, ποιήματα, αναλύσεις, εξομολογήσεις, ανακοινώσεις, επιδιώκοντας να συγκροτήσουν τον γυναικείο λόγο που είχε χαθεί μέσα στην κυρίαρχη πατριαρχική αφήγηση. Στην περίοδο που αναφερόμαστε, μέσα από τα έντυπα, διατυπώνεται έντονα – παρά τις αντιθέσεις και τις αντιφάσεις, τις διαφωνίες, τις αποχωρήσεις και οπωσδήποτε την όχι «συμπαγή» ιδεολογική έκφραση του φεμινισμού – «η άρνηση του ανδρικού λόγου, της ανδρικής ματιάς, του ανδρικού μετρήματος του αγώνα μας ως προϋπόθεση της γυναικείας πάλης. Αμφισβητούνται οι αξίες μίας κοινωνίας που κράτησε στο περιθώριο τις γυναίκες, που εξαφάνισε τα ίχνη της γυναικείας παρουσίας, που αγνόησε τις εξεγέρσεις των γυναικών. Τα φεμινιστικά έντυπα διαθέτουν τις σελίδες τους για να αποτυπωθεί η καταπίεση των γυναικών σε όλο το φάσμα της. Έκτρωση, αντισύλληψη, σεξουαλικότητα, βία, βιασμός, πορνεία αναλύονται, προβάλλονται, προκαλούν συζητήσεις και αντεγκλήσεις με παραδοσιακά έντυπα της Αριστεράς που δίνουν αποκλειστικά προτεραιότητα στην ταξική συνειδητοποίηση των γυναικών.

Η αυτόνομη δομή και η αποκλειστικά γυναικεία σύνθεση των ομάδων ήρθε τελικά, ως ανάγκη και απάντηση στην μέχρι τότε οργάνωση των αγώνων και των ομάδων που λειτουργούσαν εντός του ριζοσπαστικού χώρου.

"Η μορφή των Ομάδων βγήκε μέσα από την αναζήτηση των γυναικών για ουσιαστική επικοινωνία και την ανάγκη για την ελεύθερη και αυτόνομη άρθρωση του γυναικείου λόγου. Η κατανόηση και η αλληλεγγύη αντί για τον ανταγωνισμό, η ισότιμη συνεργασία των (επιδιωκόμενα) λίγων μελών και η έλλειψη κάθε ιεραρχίας, η ανίχνευση του προσωπικού βιώματος, διαφοροποιούν αυτούς τους οργανωμένους πυρήνες από τα γνωστά παραδοσιακά σχήματα οργάνωσης. Ο αποκλεισμός των ανδρών είναι φυσικός μια που οι Ομάδες αυτές έχουν σαν αντικείμενο τη συνειδητοποίηση του γυναικείου προβλήματος".
Περιοδικό Μέδουσα, Αυτόνομες Ομάδες Γυναικών ΑΠΘ, απρίλης '83/τεύχος 1

Οι γυναίκες αντιμετώπισαν εντός του ριζοσπαστικού χώρου στον οποίο δραστηριοποιούνταν μία άρνηση να συμπεριληφθούν οι ανάγκες και οι προβληματισμοί τους στην ημερήσια αγωνιστική διάταξη. Ενώ αναγνώριζαν την καταπίεση στη δουλειά τους, μέσα στο σπίτι τους, πάνω στο σώμα τους, αδυνατούσαν να ενσωματώσουν αυτή την οπτική στην επαναστατική θεωρία που έχτιζαν οι άντρες σύντροφοί τους στις ομάδες τους. Αυτές συγκροτήθηκαν αυτόνομα και αυτοί αρνούμενοι να τα βάλουν με τα προνόμια τους και να διακινδυνεύσουν την αγωνιστικότητά τους, τις κατηγόρησαν για ρεφορμισμό.

"Ξέρω ότι το πρόβλημα της πολιτικής πραχτικής είναι εξαιρετικά πολύπλοκο. Γιατί η πολιτική με "Π" είναι η πεμπτουσία του αντρικού λόγου, της εξουσίας. Οι περισσότερες από μας προέρχονται από την Αριστερά ή την άκρα αριστερά ή τις αναρχικές ομάδες. 'Οσο κι αν την έχουμε αμφισβητήσει αναπαράγουμε πολλές φορές χωρίς να το θέλουμε τον ευρύτερο τρόπο σκέψης της, λειτουργίας της, τις πρακτικές, τις ιεραρχικές δομές της, ακόμα κι αν οτιδήποτε έχει σχέση με τα κόμματα ή πιό γενικά με το πρόβλημα της οργάνωσης μας απωθεί τρομερά."
Περιοδικό Γαία, Σπίτι Γυναικών Θεσσαλονίκης, Μάρτιος 1985/τεύχος 3

Παρόλο που μέχρι και σήμερα η ενασχόληση με το ζήτημα της έμφυλης καταπίεσης στοχοποιείται από κομμάτια του ευρύτερου ανταγωνιστικού κινήματος ως περιττή, μερική ή ακόμα και ρεφορμιστική, αναπαράγοντας την αριστερή ανδρική οπτική εκείνων των χρόνων, είναι εμφανής η επιρροή των αυτόνομων φεμινιστικών ομάδων στις δομές και στα περιεχόμενά μας. Οι αυτόνομες γυναικείες ομάδες προσέφεραν στο ανταγωνιστικό κίνημα μία πληθώρα εργαλείων όπως η αυτοσυνείδηση και η αντίληψη ότι το "προσωπικό είναι πολιτικό" και άνοιξαν συζητήσεις για τις διαφορετικές καταπιέσεις που βιώνουμε και τελικά τον δρόμο για τη συνάντηση με περισσότερα υποκείμενα.

"Βέβαια όλες καταλαβαίνουμε ότι όσο υπάρχουν καταπιεσμένοι είναι υποχρεωμένοι να οργανώνονται, να βρίσκουν αρχές, ταυτότητα, να κάνουν συμμαχίες, να διαμορφώνουν τακτική και στρατηγική. Ξέρουμε ότι πρέπει να προστατευθούμε από τη βία την εκμετάλλευση, την κάθε είδους μιζέρια, ότι είμαστε υποχρεωμένες να δράσουμε συλλογικά για να αντιμετωπίσουμε ένα κράτος και μια εξουσία με δομές και μηχανισμούς που φαίνονται πανίσχυροι, που φαίνονται να μπορούν πάνω μας τα πάντα και μεις πάνω τους τίποτε. (…) Πρέπει να ψάξουμε όμως για μια άλλη συλογικότητα, μια συλλογικότητα που δεν θα συντρίβει το άτομο στο βωμό της αποτελεσματικότητας, που θα απελευθερώνει τα υποκείμενα αντί να τα χρησιμοποιεί και να τα θυσιάζει τελικά για την επιτυχία του μεγάλου σκοπού.(...) Παρ'όλα αυτά κανείς δεν μπορεί να ξεπεράσει τα όρια της εποχής του. Ας προσπαθήσουμε να συνεργαστούμε ξέροντας πως όποια μορφή συνεργασίας και συντονισμού κι αν βρούμε θά 'ναι κατάλληλη μόνο για σήμερα, θά 'ναι μεταβατική, γιατί μεταβατική είναι και η εποχή μας και σαν μεταβατική θα πρέπει να την αντιμετωπίσουμε. Θα πρέπει νάναι εύκαμπτη και να την αλλάξουμε όταν πια δεν θα ανταποκρίνεται στις ανάγκες μαςξ. Ας κάνουμε λοιπόν ό, τι μπορούμε σήμερα. Γιατί τις νέες συλλογικότητες, τις νέες μορφές συλλογικής δράσης δεν θα τις βγάλει κανείς απ' το κεφάλι του. Θα διαμορφωθούν σιγά-σιγά μέσα από τις πραχτικές και τις δοκιμές τις δικές μας αλλά και άλλων πολιτικών υποκειμένων με τα οποία μπορεί να χρειαστεί να συνεργαστούμε κάποτε."
Περιοδικό Γαία, Σπίτι Γυναικών Θεσσαλονίκης, Μάρτιος 1985/τεύχος 3

Τα έτη 1980-82 το φεμινιστικό κίνημα διατρέχεται από μία εκρηκτική δημιουργικότητα και εκφράζεται πολύ έντονα και πολύμορφα καθώς νέες ομάδες συγκροτούνται συνεχώς και πραγματοποιούνται όλο και πιο ριζοσπαστικές δράσεις. Μέσα στις καταλήψεις στα πανεπιστήμια το 1980, η συγκέντρωση των γυναικών στις 8 Μάρτη απαγορεύεται και τελικά δέχεται επίθεση από την Αστυνομία. Την ίδια χρονιά δημιουργούνται επίσης τα Σπίτια Γυναικών Αθήνας και Θεσσαλονίκης με τον σκοπό να στεγάσουν αυτόνομες ομάδες κάτω από μια μόνιμη στέγη σ' ένα χώρο που θα ήταν και στέκι για όλες τις γυναίκες. Είναι η πρώτη φορά που δημιουργιούνται και ομάδες ομοφυλόφιλων γυναικών, που συζητιέται και γράφεται το ζήτημα της ομοφυλοφυλίας. Τα έτη 1982-1984 υπάρχει έντονη αγωνία στα έντυπα της εποχής για τη συνέχεια και την επιβίωση του φεμινιστικού κινήματος καθώς η ικανοποίηση